

ALLAH'A VE RASÛLÜNE HİCRET*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn...Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

l'lemû eyyühe'l-ihvân... Inne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

النِّكَاحُ سُنَّتِي فَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِي فَلَيْسَ

مِنِّي وَتَزَوَّجُوا فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمْ الْأُمَّمَ

وَمَنْ كَانَ ذَا طَوْلٍ فَلْيَنْكِحْ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ

فَعَلَيْهِ بِالصِّيَامِ فَإِنَّ الصَّوْمَ لَهُ وَجَاءُ

(هـ . عن عائشة)

RE. 239/5 (*En-nikâhu sünnetî, femen lem ya'mel bi-sünnetî, feleyse minnî; ve tezevvecû, feinnîmükâsirun bi-kümü'l-ümeme*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

yevme'l-kıyâmeti; ve men kâne zâ tavlin, fe'l-yenkih; ve men lem yecid, fealeyhi bi's-sıyâmi, feinne's-savme lehû vicâün.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Beraber bir salât ü selâm getirelim:

Allâhümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm. İnneke hamîdün mecîd. Allâhümme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed. Kemâ bârekte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîm. İnneke hamîdün mecîd.

a. Nikâh Benim Sünnetimdir

Namazdaki şaşırmanın sebebi olan nikâh meselesi. İbn-i Mâce, Hz. Aşe RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

النِّكَاحُ سُنَّتِي فَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِي فَلَيْسَ
مِنِّي وَتَزَوَّجُوا فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمْ الْأُمَّمَ
وَمَنْ كَانَ ذَا طَوْلٍ فَلْيَنْكِحْ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ
فَعَلَيْهِ بِالصِّيَامِ فَإِنَّ الصَّوْمَ لَهُ وَجَاءُ

(هـ . عن عائشة)

¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.439, no:1836; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.313, no:6920; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.271, no:44407; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.312, no:24976.

RE. 239/5 (*En-nikâhu sünnetî, femen lem ya'mel bi-sünnetî, feleyse minnî; ve tezevvecû, feinnî mükâsirun bi-kümü'l-ümeme yevme'l-kıyâmeti; ve men kâne zâ tavlin, fe'l-yenkih; ve men lem yecid, fealeyhi bi's-sıyâmi, feinne's-savme lehû vicâün.*)

(*En-nikâhu sünnetî*) “Nikâh, benim sünnetimdir. (*Femen lem ya'mel bi-sünnetî, feleyse minnî*) Kim ki benim sünnetimi yapmazsa, benden değildir. (*Ve tezevvecû*) Evlenin, (*feinnî mükâsirun bi-kümü'l-ümeme yevme'l-kıyâmeti*) zira ben, sizin çokluğunuzla diğer ümmetlere karşı iftihar ederim. (*Ve men kâne zâ tavlin, fe'l-yenkih*) Kim güç sahibi ise evlensin! (*Ve men lem yecid, fealeyhi bi's-sıyâmi*) Kim de bulamazsa, oruç tutsun; (*feinne's-savme lehû vicâün*) zira oruç onun için bir enemedir.”

Nikâh; Allah'a iman edenler arasında iki şahit, şâhideyni âdileyn huzurunda akt olunan bir evlenme aktidir.

Âdil; sevabı seyyiâtından fazla demek. Günahsız insan yoktur, günahı vardır ama azdır, hasenâtı daha çoktur. Hayır hasenâtı mâruf olan iki tane insanı bulduk mu, bu iki insanın huzurunda yapılan akte *nikâh* diyorlar.

Bu, ilk müslümanlar devrinde gayet basitti. İki tane şahit huzurunda, biri, “Ben seni aldım.” der, diğeri de, “Ben de sana vardım.” der, nikâh olur, biter.

Hatta daha kolaylık olması için diyelim ki birisi Ankara'da birisi İstanbul'da. Birbirleriyle evlenmeye karar vermişler. Buradaki; "Ben sana vardım." diyor, iki şahit nazarında mektubu yazıyor. Bu şahitlerin huzurunda, "Ben sana zevceliğe, helalliğe vardım." diyor.

Mektup gidiyor. O da alıyor mektubu, okuyor, iki tane şahit çağırıyor. "Bu kadın bana varmış. Ben de bunu zevceliğe, helalliğe kabul ettim." diyor. Nikâh akdi oldu. Başka merasime lüzum yok.

Fakat bu, bir devir içindi. O devir sadâkat devri, istikamet devri, doğruluk devri. Sonra bu devir geçti de yalancılık ve hileler başladı.

Baktılar ki, öyle her şahitle iş olmayacak. İzinnâme çıkmasına karar verildi. Nikâh için hakime gidilir. Hakimden izinnâme çıkar. Ondan sonra nikâhlar kıyılır. O devir de geçti.

Bugün evlenecek adam gidecek; "Biz evleneceğiz." diyecek. İki taraf imza verecek. Doktordan kağıt götürecektir, mahalleden kağıt götürecektir, ikâmetgâh götürecektir. Memleketlerinden, nüfuslarından kimlikleri sorulacak. Ondan sonra 15 gün askıda duracak. Sonra; "Gelin evlenin bakalım, nikâhlarınızı kıyalım!" diyecekler. O günkü nikâhla bugünkü nikâhın farkı. Yalnız şu kadar var ki evlenen kimselerin her ikisinin de müslüman olması şart.

Nikâh, iman durdukça durur. İman gidince nikâh da gider. Nikâhın duruş kuvveti, imana bağlıdır. İman olduğu müddetçe nikâh yerinde durur.

İman gitti mi, nikâh da kendiliğinden gider. Boşamaya lüzum yok. “Ben seni boşadım.” demeye lüzum yok. İman gitti miydi nikâh da gitti.

Onun için geçen derste; “hükmen gâvur olmak” diye bir şey geçti. Kendilerine hükmen gâvurluk isnat edilen insanların tanımını kısaca şöyledir:

Şer’an tâzimi vacip olan bir şeyi tahkir veya istihfaf. Bu umumi bir tabir. Şer’an, tâzimi vacip olan bir şeyi istihfaf veya tahkir edenin küfrüne hükmolunur. Mesela namazın şer’an tâzimi vaciptir. Kur’an’ın şer’an tâzimi vaciptir. Camilerin şer’an tâzimi vaciptir. Buna göre Kâbe’nin şer’an tâzimi vaciptir. Oruçlarımız da öyle. Bunlardan birine birisi dil uzatırsa istihfaf veya tahkir makamında konuşursa hükmen kâfir olur.

Meselâ dese ki:

“—Namaz senin karnını doyurmaz!”

Pekâla ne doyuracak?

“—Para!”

Kâfir oldu gitti.

Tahkir ediyor; aynı zamanda eğleniyor. Bunların hepsine ayrı ayrı misal vermek olmaz da, tabir şu:

“—Şer’an tâzimi vacip olan bir şeyi tahkir veya istihfaf, insanın hükmen gâvur olmasına sebep olur.”

Sen ind-i ilâhîde müslümansın, oraya karışmayız. Müslümanlar seni hükmen müslüman saymazlar. Yine şer'an tahkiri vacip olan bir şeyi tâzim etmek de küfrün bir boyutudur. Mesela âyinlere iştirak etmek. Kiliselere gidiyor, kilisedeki âyinlere iştirak ediyor. Buna mümasil birçok misal vardır, ayrı ayrı söylemenin belki mahzuru olur. Fakat şu tabir her şeye şâmindir. Bu tabiri güzel bellemek lazım.

İslâm beş esas üzerinedir:

1. Namaz,
2. Oruç,
3. Zekat,
4. Hac,
5. Kelime-i şehadet.

Fakat bunlar ibadet kısmıdır.

İslâm hukuku beş esasa bağlıdır:

1. İtikad
2. İbadet
3. Muâmelât; işler, ticaretler.
4. Münâkehât, nikâhlar.
5. Mücâzât.

Bu beş şey de o beş şeyin mütemmimi. O beş şey bundan çıkmış. Binaen aleyh, nikâh da şeriatin icabıdır.

Adam diyormuş:

“—Allah biliyor ya biz evlendik. Ben seni aldım, sen de bana vardın. Şahit mahit ne yapacaksın sen?”

Bu, istihfaf ve tahkir, insanın İslâm'dan çıkmasına sebep olur. Onun için nikâhın devamı, imanın devamına bağlıdır.

İmandan çıkan bir adam şer'an tâzimi vacip olan bir işi tahkir ederse İslâm onu İslâm'dan çıkarmıştır. Onun için nikâhına itibar olunmaz. "Tecdîd-i nikah ve tecdîd-i iman edecek ve hacca gittiye haccını da tekrar edecek." diye fıkıh kitaplarımızda yazar. Daha uzun malumat isteyenler mütalaa etsinler.

"—Bu benim sünnetimdir. Kim ki benim sünnetimle âmil olmazsa o benden değildir." buyuruyor.

Çok ağır...

Bu sözü büyüklerimiz incelemişler. "Benden değildir." deyince, "Çıktı, gitti" anlamına gelmez. "Benim hakiki ümmetim değil. Ümmetim ama züefâdan, bîçâre..."

Kapıdan içeri adım atmıştır da hakiki mü'min değildir.

Bugün bir arkadaş geldi. Bir müslüman hakkında konuşurken;

"—Ben bunu mü'min saymam!" diyor.

Kendisine gadirler olmuş. Bu gadirlerden dolayı müslüman saymamak olmaz. Müslümanın zayıftır yahut kusurlusudur, günahlıdır. Binaen aleyh kusurlar, günahlar dolayısıyla kişi küfrü icap etmedikçe müslüman Müslümanlıktan çıkmaz.

Binaen aleyh, sünnetler de şer'an tâzimi vacip olan, Peygamberimiz'den bize miras gelen şeylerdir. Onlara da hürmet lazımdır. Binaen aleyh sünnetlere de böyle tahkir ve istihfaf yollu kelimeler kullanılırsa, o da insanın İslâm'dan çıkmasına sebep olur.

Meselâ, sakala taarruz ediyor; sünnettir!

“—Elleriyle yemek yerlermiş.” diyor, bunu istihfaf ediyor.

Efendimiz'in merkebe de bindiğini rivayet ederler. Çıplak ayakla yürüdüğünü rivayet ederler.

Ayaklarımızı mesh ediyoruz. Mesela Acemler bizim mesh dediğimize dâhil olmazlar; “Ayağını yıka!” derler. Biz ayağımıza mesh üzerinden mesh ederiz; o da çıplak ayağına mesh eder. Bunlar sünnetlere muhalif hareketlerdir. İnsanların hükmen İslâm'dan çıkmasına sebep olur.

Onun için sünnetlere de dokunmaya gelmez. Mesela çocuklarımızı sünnet ettiriyoruz. O da sünnettir. Ettirmesen gavur olmazsın. Fakat sünneti tahkir edince hükmen İslâm'dan çıkarsın. Sünnetin fevâidi vardır, çoktur ama kesmeyenler de dünyada yaşıyor.

Tahkir ve istihfaf sadedinde ‘Kesmeyelim!’ dese, kaideye göre şer'an tâzimi vacip olan şeyi tahkir veya istihfafından dolayı küfrüne hükmolunur.” demişler.

(*Feleyse minnî*) de o tabirde. “Bütün sünnetlere teşmil edebilirsiniz.” diyorlar.

(*Ve tezevecû*) “Öyleyse ey ümmetim siz evlenin! (*!einnî mükâsirun bi-kümü’l-ümeme yevme’l-kıyâmeti*) Zira ben kıyamet günü, sizin çokluğunuzla diğer ümmetlere karşı iftihar ederim.” Ne kadar çok olursanız o kadar iyidir.

(*Ve men kâne zâ tavlin, fe’l-yenkih*) Kim güç sahibi ise evlensin! Kim de bulamazsa, oruç tutsun;

(*Ve men kâne zâ tavlin, fe’l-yenkih*) “Serveti yerinde, varlığı yerinde, kuvvet kudreti yerinde, gençliği yerinde olan her genç evlensin, bekâr durmasın.”

(*Ve men lem yecid, fealeyhi bi’s-sıyâmi*) “Fakat fakara, meskeni yok, geçindirecek durumu yok. Sıhhatinde de belki kuvvet yok; onun çaresi oruca devam etmektir. (*Feinne’s-savme lehû vicâün*) Çünkü açlık onun erkekliğini söndürür; başka taraflara gitmeye, hata işlemeye kuvveti, takati kalmaz. Onu korur, mukâyed eder.”

Vicâ; hayvanların iğdiş yapıldığı gibi, erkeklerin de çeşitli vasıtalarla erkekliğinin alınmasıdır. Bu onun yerine kaimdir. “

Eskiden azgın hayvanların husyeleri, “Zarar vermesin.” diyerek taş arasında ezilirmiş. Şimdi makineler icat edildi; makinelere çıkarıyorlar, onların erkek damarlarını kurutuyorlar. Ondan sonra ondan zarar gelmiyor. *Vicâ* budur.

Şimdi insan oruç tuttuğu takdirde, bu tuttuğu oruç onun damarlarını kurutmuş olur. Kendisine de zararı olmaz başkasına da zararı olmaz. Onun için nikâh denilen şey vardır.

Nikâhın bir de talâk kısmı vardır. Nikâh ayrı bir kitaptır. Beş meseleden birisi nikâhtır. Nikâhın içerisine talak da dahildir. Süt kardeşlik de dahildir.

Birisi;

“—Ben filanı alacağım.” demiş.

“—O senin sütkardeşindir, alamazsın!” demişler.

Hatta birisi birisini istemiş:

“—Biz seninle süt kardeşiz. Benim seninle evlenmem caiz olmaz.” demiş.

“—Yok, biz seninle din kardeşiyiz. Din kardeşi olmamızın nikâhlanmamıza zararı yoktur.” demiş.

Ana baba nesliyle olan kardeşlikte, kardeşi alamazsın. Ama süt emmekle olan kardeşlikte de kardeşinle evlenemezsin!

Talâk meselesi de uzun ve ayrı bir meseledir. Binaen aleyh talâkta asıl mühim olan, imanın muhafazasıdır. İman muhafaza olmadı mı talâk kendiliğinden olur. Buna dikkat etmek lazım. Çünkü kelime-i küfrün kökü, şer'an ta'zimi vacip olan bir şeyi tahkir ve istihfaftır.

Hac mevsiminde hacılık, haccı tahkir ve tâzim manasında çok kelimeler kullanılır. Neymiş? Bu paraları oraya götürüp de Araplara

yediriyormuşuz. Buna benzer bir sürü laf gider ki hac, İslâm'ın şartlarından birisidir ve Allah Teâlâ'nın emridir. Buna karşı istihfaf veya tahkir edici kelimeler kullanmak tehlikeli bir şeydir. Bunlardan son derece sakınmak lazımdır.

Hatta Kur'an kelimelerinden bir kelimeye hatta harflerinden bir harfe bile taarruz, insanı hükmen küfre sevk eder. Kur'an'ın üzerine oturmak, fıkıh kitaplarının üzerine oturmak, bunları tahkirdir. Sen ne kadar tevhid de etsen, ne kadar namaz da kılsan, oruç da tutsan hükmen damgayı yemiştir. Artık senin yaptığın ibadetlere bakılmaz. Tesettür de bunun içerisine dâhil; hepsi bunun içerisine dâhildir.

b. İnsanı Cennete Götüren Üç Şey

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

النِّيَّةُ الْحَسَنَةُ تُدْخِلُ صَاحِبَهَا الْجَنَّةَ
وَالْخُلُقُ الْحَسَنُ يُدْخِلُ صَاحِبَهُ الْجَنَّةَ
وَالْجَوَارُ الْحَسَنُ يُدْخِلُ صَاحِبَهُ الْجَنَّةَ قَالَ
رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ سُوءٍ
قَالَ نَعَمْ عَلَى رَغْمِ أَنْفِكَ

(الديلمى عن جابر).

RE. 239/6 (*En-niyyetü'l-hasenetü tühilü sâhibehe'l-cennete; ve'l-hulku'l-hasenü yühilü sâhibehü'l-cennete; ve'l-civâru'l-hasenü yühilü sâhibehü'l cenneh; kâle raculün: Yâ rasûla'llah! Ve in- kâne racülün sûen? Kâle: Neam, alâ rağime enfeke.*)

(*En-niyyetü'l-hasenetü tühilü sâhibehe'l-cennete*) “Güzel niyet, sahibini cennete sokar. (*Ve'l-hulku'l-hasenü yühilü sâhibehü'l-cennete*) Güzel ahlâk da sahibini cennete sokar. (*Ve'l-civâru'l-hasenü yühilü sâhibehü'l cenneh*) Ve güzel komşu da komşusunu Cennete sokar.”

(*Kâle raculün*) Birisi sordu: (*Yâ rasûla'llah*) “Yâ Rasûlallah, (*Ve in-kâne racülün sûen*) “O dediğiniz komşu, kendisi kötü komşuluğu iyi olsa da mı?” (*Kâle: Neam, alâ rağime enfeke*) Evet, sen istemesen de... Burnun yere sürtülsün; evet, o güzel huy onu cennete sokacaktır.”

Güzel niyet; “Şu işi şöyle yapacağım, cami yaptıracağım, medreseler yaptıracağım, fakirleri doyuracağım!” gibi güzel güzel niyetler... Bu güzel niyetleri yapamasa dahi, güzel niyetleri beslediğinden dolayı cennete dahil olur. O niyet onu cennete sokar.

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.305, no:6895; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.421, no:7259; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.314, no:24984.

Güzel ahlâk; Peygamber SAS'den tevarüs eden güzel ahlâk, sahibini cennete sokar.

Güzel komşuluk; “Komşulukta ne var?” diyeceksiniz ama komşularla güzel geçinmek, onların hatalarına karşı mukabelede bulunmamak ve onlara elden gelen yardım, ikram ve ihsanı yapmaktır. Onları “Gâvurdur, yahudidir.” diye ayırmamak suretiyle onların ihtiyaçlarına koşmaktır. Bu da sahibini cennete sokar. Ne kadar güzel bir şey!

(*Kâle raculün*) Dinleyicilerden birisi sordu:

(*Yâ rasûla'llâh, ve in kâne racülün sûen*) “Yâ Rasûlallah! O dediğiniz komşu ya kötü bir komşuysa?”

(*Kâle: Neam, alâ rağime enfeke*) “Evet, burnun yere sürtülsün, o güzel huy onu cennete sokacaktır. O kötü komşuya yapılan bir yardım dolayısıyla cennete girilecektir.

Adamın kötülüğü ayrıdır. Kötülüğü zararı kendisinedir. Sana düşen vazife, güzel komşuluk yapmaktır. Komşuluk hakkına riayetinden dolayı da Allah-u Teâlâ seni cennete sokar.

c. İman İle Ölen Cennete Gidecek

“—Burnun yere sürtülsün!” bir tâbirdir. Hatırlarsanız, Ebu Zer RA'ın sorusuna da böyle cevap vermişti.

Peygamber SAS Efendimiz Müslümanlığı, imanı tarif ederken buyurdu ki:³

أَتَانِي جِبْرِيلُ فَبَشَّرَنِي أَنَّهُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ

لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ فَقُلْتُ وَإِنْ

زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ

(حم. خ. م. عن أبي ذر)

RE. 10/4 (*Etânî cibrîlü febeşşerenî: Ennehû men mâte min ümmetike lâ yüşrikü bi'llâhi şey'en, dehale'l-cennete. Fekultü: Ve in zenâ ve in sereka? Kàle: Ve in zenâ ve in sereka.*)

(*Etânî cibrîl, febeşşeranî*) “Cebrâil bana geldi ve beni tebşir etti, müjdeledi. (*Ennehû men mâte min ümmetike lâ yüşrikü bi'llâhi şey'en*) ‘Ümmetinden herhangi bir kimse Allah’a şirk koşmadan vefat ederse, ahirete göçerse; (*dehale'l-cenneh.*) o cennete girer.’ dedi.”

(*Fekultü*) Bunu dinleyen Ebû Zer, diyor ki: (*Ve in zenâ ve in seraka*) “Yâ Rasûlallah! O adam zinâ etse de, hırsızlık yapsa da cennete girecek mi?”

³ Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.76, no:5963; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.254, no:137; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.161, no:21471; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.96, no:3997; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.171; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.274, no:10955; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.VII, s.7, no:1943; Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.66, no:239; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.179, no:283.

(Kàle: *Ve in zenâ ve in seraka.*) Rasûlüllah SAS buyurdu ki: “Ey Ebâ Zer, burnun yere sürtünsün senin! Zina da yapsa, hırsızlık da yapsa, Allah’a şirk etmeden ölen bir insan cennete girecek.”

Ama biraz geç girecektir, o başka...

Onun için, *Lâ ilâhe illa’llah, Muhammedün rasûlü’llah*’ın kıymetini bilmek gerekir. Bu öyle bir cevherdir ki, bulunur bir şey değildir. Paralarla hiçbir şey bulunmaz; bu tevhidlerle her şey bulunur.

Zaman da parayla alınmaz. Zamanı kaçırmamak gerekir. Zamanlarla para kazanılır. Zamanlar parayı kazandırır. Fakat paralar zamanı kazandırmaz; buna dikkat etmelidir.

(*El-vaktü nakdün*) “Vakit nakittir.” dedikleri bu olsa gerek.

d. Doğru Niyetin Mükâfâtı

Hatîb-i Bağdâdî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

النِّيَّةُ الصَّادِقَةُ مُعَلِّقَةٌ بِالْعَرْشِ فَإِذَا صَدَقَ
الْعَبْدُ نِيَّتَهُ تَحَرَّكَ الْعَرْشُ فَيُغْفَرُ لَهُ

(خط . عن ابن عباس)

⁴ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.448, no:6926; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.420, no:7249; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.314, no: 24985

RE. 239/7 (En-niyyetü's-sâdıkatü, muallakatün bi'l-arşı, feizâ sadeka'l-abdü niyyetehû, teharrake'l-arşu ve yuğferu lehû.)

(En-niyyetü's-sâdıkatü, muallakatün bi'l-arşı) “Niyet-i sadıka Arş'a ilişiktir. (Feizâ sadeka'l-abdü niyyetehû) Kul niyetinde sadık olursa, (teharrake'l-arşu ve yuğferu lehû) Arş (sevincinden) hareket eder, sallanır ve niyet sahibi mağfiret edilir.”

Arş'ın sallanması demek, Arş'ın memuru olan meleklerin; “Bu adamın niyet-i sâdıkası meydana geliyor.” diyerek Arş'ı ihbar etmesidir. Cenâb-ı Hak da bu niyet-i sâdıkasıyla onu affeder.”

Meselâ dedi ki:

“—Yâ Rabbi! Tevbeler tevbesi, beni affet! Artık bundan sonra sâdıkanie bir tevbeyle, günah işlemeyeceğim.”

Bu niyet-i sâdıka, Arş'ın sallanmasına, oradaki meleklerin bunu ilan etmeleri üzerine o adamın mağfiretine sebep olur. Onun için, içten gelen tevbe, kişinin mağfiretine vesile olur.

e. Cennetten Çıkan Nehirler

Hatîb-i Bağdâdî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

⁵ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.55: Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.345, no:35342; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.314, no:24986.

النَّيْلُ وَالْفُرَاتُ وَدِجْلَةٌ وَسَيْحَانُ

وَجَيْحَانُ مِنْ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ

(الخطيب عن أبي هريرة)

RE. 239/8 (*En-nîlü ve'l-furâtü, ve dicletü, ve seyhânü, ve ceyhânü min enhâri'l-cenneti.*)
““Nil, Fırat, Seyhan ve Ceyhan nehirleri, cennet nehirlerindedir.”

Cennet nehirlerine benzer. Bereketi çoktur, hayrı çoktur, neması çoktur. Birçok faydaları vardır; cennet nehirleri gibi faziletleri, iyilikleri vardır. Böyle olmakla beraber bunlar iyi ve kötü her yerde isti'mal olunabilir, kullanılabilir.

Cennet nehirleri gibi teşbih olunmuşsa da bu nehirlerle istincâ olunur, yıkanılır; caizdir. Fakat bizim “Zemzem” denilen kuyumuzun suyuyla belden aşağısı yıkanmaz. Bazı hacı efendilerimiz hamamlara yıkanmaya gidiyorlar. Zemzem suyuyla ancak göbeğine kadar yıkanabilirsin. Göbekten aşağısına o suyu kaçırmak doğru olmaz. Ona şer'an tâzim lazımdır.

f. Köylünün ve Şehirlinin Hicreti

Taberânî ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

أَلْهَجْرَةُ هِجْرَتَانِ هِجْرَةُ الْحَاضِرِ وَهِجْرَةُ
الْبَادِي فَأَمَّا الْبَادِي فَيُجِيبُ إِذَا دُعِيَ
وَيُطِيعُ إِذَا أُمِرَ وَأَمَّا الْحَاضِرُ فَهُوَ أَعْظَمُهُمَا
بَلِيَّةً وَأَعْظَمُهُمَا أَجْرًا

(طب. ق. عن ابن عمرو)

RE. 239/9 (*El-hicretü hicretân: Hicretü'l-hâdir ve hicretü'l- bâdî; feemme'l-bâdî feyücîbu izâ duiye, ve yutîu izâ ümira; Ve emme'l-hâdiru, fehüve a'zamühümâ beliyeten, ve a'zamühümâ ecran.*)

(*El-hicretü hicretân*) “Hicret iki türüdür: (*Hicretü'l-hâdir ve hicretü'l-bâdî*) Şehirlinin hicreti, bedevinin hicreti. (*Feemme'l-bâdî feyücîbu izâ duiye*) Bedevi olanın vazifesi, çağrıldığında icabet eder, (*ve yutîu izâ ümira*) ve emredilenlere de itaat eder. (*Ve emme'l-hâdiru, fehüve a'zamühümâ beliyeten*) Şehirlinin hicretine gelince, o, ikisinden belâsı büyük, (*ve a'zamühümâ ecran*) ve mükâfatı da daha büyük olanıdır.”

⁶ Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.53, no:4095; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.159, no:6487; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.243, no:20928; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.56, no:26; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.425, no:7788; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.579, no:5176; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.300, no:2272; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XIX, s.96; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXIV, s.220; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Hicret, malum, bir yerden bir yere aktarılmak.

Bu hicret iki türlüdür: (*Hicretü'l-hàdır ve hicretü'l-bâdî*) “Birisi şehirlinin hicreti, diğeri de bâdî denilen köy halkının, çölde yaşayan insanların bir taraftan bir tarafa hicretidir.”

Efendimiz diyor ki:

“—Çöllerde yaşayan insanların, köyleri de dahil etsek olur; şehir haricinde yaşayan insanların, davet-i Peygamberî vâkî olduğu vakit, derhal işlerini güçlerini bırakıp cihada icabet etmeleri vaciptir. Nereye emrolunduysa oraya gitmeleri gerekir.”

Emrolunduğu yere gitmek ve davet-i Peygamberî'ye icabet etmek bu bâdî ehline, şehir halkının dışında kalan kısma vaciptir.

Şehir halkına gelince; onlar davete gitmeyecekler mi?

Gidecekler ama onlar mukadder, hazır askerdir. Fakat çöllerde yaşayan insanlar, uzak şehirlerden gelmek mecburiyetindedir.

(*Fehüve a'zamühümâ beliyeten*) Bunu kaç defa okudum ama bugün anlıyorum: “Şehirde yaşayan insanların belâsı çok büyüktür.” demiş Peygamber SAS Efendimiz.

Düşünün şimdi. O günkü şehirler daha âlâ. Her zaman şehirler köylerden iyidir. “Fakat o şehirlerin belası çok büyüktür.” diyor Peygamber Efendimiz.

Bunu anlayabiliyor musun bakayım? Bu beliyeye nedir?

Elektirikler yanıyor, buzdolapları tıklar tıklar işliyor. Fırınlar filan her şeyi mükemmel. Buz gibi sular oluyor. Yollar asfalt. Otomobiller kapının önünde hazır. Uşaklar filan var ama; şehirde yaşayanların belâsı büyüktür.

Şehirde imtihan var; gözünü yumacaksın, her şeye karışmayacaksın, burnunu her şeye sokmayacaksın. Saymakla bitmez birçok şeyler. Bu hizmet, zahmet ve imtihan dolayısıyla şehirlerin beliyyesi çok büyüktür.

(*Ve a'zamühümâ ecran.*) “Sabredebildikleri takdirde ecirleri de çok büyüktür.”

Mesela ezanlar okunuyor, diyor ki:

“—Sabahları ezanlardan rahatsız oluyorum.”

Bu devirde hoparlörler çıktı; çok uzak yerlere kadar ezan sesi gidiyor.

“—Bizi sabah uykusundan mahrum ediyor.” diyor. Sabahleyin müslüman uyur mu hiç?

g. Günahlardan Hicret Etmek

Hicretle ilgili Peygamberimiz'in ikinci buyruğu var:⁷

⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.381, no:895; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.23, no:59; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.347, no:7006; İbn-i Hibbân, *Sikât*, c.III, s.264, no:866; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.657, no:46262; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.366, no:25087.

الْهِجْرَةُ هِجْرَتَانِ أَحَدُهُمَا أَنْ تَهْجُرَ السَّيِّئَاتِ
وَالْأُخْرَى أَنْ تَهْجُرَ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا
تَنْقَطِعُ الْهِجْرَةُ مَا تُقْبَلَتِ التَّوْبَةُ وَلَا
تَزَالُ التَّوْبَةُ مَقْبُولَةً حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ
مِنَ الْمَغْرِبِ فَإِذَا طَلَعَتْ طُبِعَ عَلَى كُلِّ
قَلْبٍ بِمَا فِيهِ وَكَفَى النَّاسَ الْعَمَلُ

(حم طب عن عبد الرحمن بن عوف ومعاوية عن ابن عمرو)

RE. 239/10 (*El-hicretü hicretân: Ehadühümâ en tehçüre's- seyyiâti, ve'l-uhrâ en tehçüre ila'llâhi ve rasûlihî; ve lâ tenkatiu'l- hicretü, ma tükabbileti't-tevbeti; velâ tezâlü't-tevbete makbûleten hattâ tatlüa'ş-şemsü mine'l-mağribi; feizâ taleat, tubia alâ külli kalbin bimâ fîhî, ve kefe'n-nâse'l-ameli.*)

(*El-hicretü hicretân*) “Hicret iki türdür: (*Ehadühümâ en tehçüre's-seyyiâti*) İkisinden biri, senin günahları terk etmendir. (*Ve'l-uhrâ en tehçüre ila'llâhi ve rasûlihî*) Diğerisi ise Allah ve Rasulüne hicret etmendir. (*Ve lâ tenkatiu'l-hicretü, ma tükabbileti't-tevbeti*) Hicret, tövbenin kabulü devam ettikçe, kesilmez. (*Hattâ tatlüa'ş-şemsü mine'l-mağribi*) Ve güneş batıdan doğuncaya kadar tövbe de makbul olmakta devam eder. (*Feizâ taleat,*

tubia alâ külli kalbin bimâ fîhî) Doğunca da, herkesin kalbi, içinde bulunduğu hal üzere mühürlenir. (Ve kefe'n-nâse'l- ameli) O zaman insanlara amel kâfi gelir.”

Burada da yine “Hicret iki kısımdır.” diyor.

Birisi, günahlardan kaçmaktır. Nerede olursan ol, günahlardan kaçabildin mi, hakiki muhacirsin. Nereye gidersen git günahlar da seninle gelir; sen yine muhacir olamazsın.

İkincisi de Allah ve Rasûlü'ne kaçmaktır.

“—Mülk Allah'ındır. Nereye kaçıyorsun?”

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ

(الذاريات : ٥٠)

(*Fefirrû ila'llàh*) “ O halde Allah'a kaçın!” (Zâriyât, 51/50) Allah'a nasıl kaçacaksınız? Allah'ın emirlerine itaat, yasaklarından kaçınmak suretiyle.

Emirlerine itaat edip yasaklarından sakındığın takdirde sen muhacirsin. İstersen evinde otur istersen başka yerde otur.

Bu hicret Mekke'nin alınmasıyla, fetholunmasıyla yasaklandı. Artık kimsenin bir taraftan bir tarafa gitmesine lüzum yok.

Ehl-i Mekke, Medine'ye hicret ediyordu, Peygamberin etrafında toplanıyorlardı. Bu hicret vacipti. Neredeyâşarsayaşasın emre itaat için derhal Peygamber'in etrafına toplanmak üzere hicret etmesi, her müslümana vacipti.

Fakat Mekke feth olunduktan sonra artık İslâm ülkeleri arasında ayrılık kalmadı. Binaen aleyh hicrete lüzum yok.

Artık İslâm kuvvetlendi. İslâm kuvvetlendikten sonra nerede yaşarsan yaşa. Buna imtisalen bugün İslâm hudutlarının dışarısında yaşayan birçok insan ve millet vardır. İslâm şehirlerinde ibadetlerini, taatlerini, her şeyi yapmak mümkün oluyor.

Fakat insan biraz ince düşünürse İslâm diyarının dışında kaldığın takdirde bu hicretin sakıncalarını anlayabilir. Bugün belki oralarda rahatsın, namazını ibadetini güzel yapıyorsun. Ama yarını da düşünmek lazımdır. Yarın başka bir kavmin idaresi altında senin Müslümanlığın ne kadar serbest kalabilir?

Bunu bilemediğin için çoluk çocuğunu bir an evvel oradan kurtarıp bir İslâm memleketine aktarman gerekir. Bizim dedelerimiz öyle yapmışlar. Biz eğer oralarda kalsaydık, dedelerimiz kalsalardı biz de onların içerisinde mecburen komünistlerin aynısı olacaktık. Ama Allah razı olsun ki onlar bunu idrak etmişler, vaktiyle memleketlerimize hicret etmişler, tabiatıyla bizi o âfetten kurtarmışlar.

Onun için onlara ne kadar hayır dua etsek azdır. Bugün başka türlü insanın kendisini oradan kurtarmasına imkân yoktur. Binaen aleyh, bu hicret kat'iyen münkati olmaz, kesilmez; tevbe kabul olunduğu müddetçe...”

“—Tevbenin kabulü ne zamana kadardır?”

“—Can gırtlığa gelinceye ve güneş şarktan değil garptan doğuncaya kadar tevbe makbuldür.”

Ne zamanki güneş garptan doğacak ve dolayısıyla tabiat değişecek, nizam bozulacak Bu nizam bozulunca, herkes kıyamet alâmeti olduğunu anlayınca işin felakete vardığını görecek. “Aman yâ Rabbi!” diyecek.

Artık “Aman yâ Rabbi!” yok. Herkes olduğu hal üzerinde neyse

Güneş garptan doğduğu zaman, o gün kalpte ne varsa o hâli üzerinedir. Ondan sonra herkesin ameli kendisinedir.

h. Yöneticilere Hediye Vermek

H harflerini sıraladığı için hicretten sonra el hediye. Hediyelere geldik.

Abdürrezzak, Câbir ibn-i Abdullah RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

الْهَدَايَا لِلْأُمَرَاءِ غُلُولٌ

(عب عن جابر حسن أي حديث حسن)

RE.239/11 (*El-hedâyâ li'l-umerâi gulûlün.*)
“Âmirler için hediye vermek hainliktir.”

⁸ Abdürrezzak, *Musannef*, c.VIII, S.147, NO:14665; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.115, no:15082; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.367, no:25089

Taberânî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz yine buyurmuşlar ki:⁹

الْهَدِيَّةُ إِلَى الْإِمَامِ غُلُولٌ

(طس . عن ابن عباس)

RE.239/12 (*El-hediyetü ile'l-imâmi gulûlün.*)
“İmama, devlet başkanına hediye vermek hainliktir.”

Hediye; birbirimize karşı yaptığımız bir ikram ve ihsandır. Bu ihsânı âmir mevkiinde olan insanlara yapmak hainliktir.

Çünkü hediyeyle onun gönlünü alacaksınız, ona istediğini yaptıracaksın.

i. Hediye Sevmeye Sebep Olur

Taberânî, İsmet ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

الْهَدِيَّةُ تَذْهَبُ بِالسَّمْعِ وَالْقَلْبِ وَالْبَصْرِ

(طب . عن عصمة بن مالك)

⁹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.199, no:11486; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.77, no:6902; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.268, no:6744; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.111, no:15063; *Câmiü'l-hâdîs*, c.XXII, s.367, no:25090.

RE. 239/13 (*El-hediyyetü tezhebü bi's-sem'i ve'l-kalbi ve'l-basari.*) “Hediye işitmeyi, duyguyu ve görmeyi giderir.”

Hediye veren adamın kusuru görülmez, hatalı sözleri işitilmez olur.

Sevilmeyecek bir adamı, hediyesinden dolayı seversin. Buna cibiliyet-i insaniye, tabiat-ı insaniye diyorlar.

“–İkram eden insanı sevmek...” diye bir şey vardır.

Bir tanesi ev bağışlıyor; bir de ayağınızın altına araba vermiş. Bir de, “Maaşınızın iki katı sizin olsun!” diyor. Kim sevmez bu adamı?

Tabiatıyla seveceksin. Fakat işte bu sevgi dolayısıyla onun hakkındaki bütün bilgilerin elinden gider.

j. Hediye Hâkimin Gözünü Kör Eder

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

¹⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.183, no:488; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahabe*, c.XV, s.231, no:4816; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.268, no:6746; İsmet ibn-i Mâlik RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.157, no:220; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.350, no:7015; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.111, ho:15063; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.367, no:25091

¹¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.335, no:6969; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.111, no:15064.

الْهَدِيَّةُ تُعَوِّرُ عَيْنَ الْحَكِيمِ

(الديلمى عن ابن عباس)

RE. 239/14 (*El-hediyetü tü'virü ayne'l-hakîmi.*) “Hediye hakimın gözünü kör eder.”

Artık o adamda kusur göremez. Sevdiğinin kusurunu göremezsin. Kusuru, sevmediğin adamlarda ararsın. Sevdiğin adamda kusur göremezsin.

k. Hediye, Allah'tan Gelen Bir Rızıktır

Hakîm-i Tirmizî, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

الْهَدِيَّةُ رِزْقٌ مِنَ اللَّهِ طِيبٌ فَإِذَا أُهْدِيَ إِلَى
أَحَدِكُمْ فَلْيَقْبَلْهَا وَلْيُعْطِ خَيْرًا مِنْهَا

(الحكيم عن ابن عمرو)

RE. 239/15 (*El-hediyetü rizkun mina'llâhi tîbün, feizâ ühdâ alâ ehadiküm felyakbelhâ, velyu'ti hayran minhâ.*)

(*El-hediyetü rizkun mina'llâhi tîbün*)
“Hediye, Allah tarafından güzel bir rızıktır.
(*Feizâ ühdâ alâ ehadiküm felyakbelhâ*)

¹² Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.123; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.116, no:15091; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XXII, s.368, no:25092,

Sizden birisine hediye verildiğinde, onu kabul etsin! (*Velyu'ti hayran minhâ*) Kendisi daha güzelini ona versin.”

“—Bu hediye Allah'tan geldi, ne yapalım?” diyorsun. Amir mevkiindeysen, senin için bu hediye caiz değildir. Hâkimsin; senin için caiz değildir. Hediyyeyi alınca hükmünü hediye verene doğru kaydırırısın. Hediye biraz da bolca bir şeye, o insan artık iyiden iyiye adama yaklaşır. Âciz mahlûkuz!

İnsanlar birbirlerine hediye veriyorlar; muhabbete vesiledir. Hediyeler insanların birbirini sevmesine vesile olduğu için Efendimiz:¹³

تَهَادَوْا تَحَابُّوا

(ق. عن أبي هريرة)

(*Tehâdev tehâbbû.*) “Hediyeleşiniz ki birbirinizi sevesiniz.” buyurmuştur.

¹³ Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.208, no:594; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.169, no:11726; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.479, no:8976; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.9, no:6148; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.III, s.268, no:100085; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.III, s.464, no:1462; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.104; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.225; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIII, s.313, no:2935; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.190, no:7240; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.260, no:6716; Hz. Aişe RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.381, no:657; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Mâlik, *Muvatta'*, c.V, s.397, no:1413; Atâ Rh.A'ten.

Hediye; insanların birbirlerini sevmesine de vesile olur.

Onun için az veya çok herkesin kudreti nisbetinde birbirine yapacağı ikrama hediye derler ki, bu, Allah-u Teâlâ'nın rızkıdır. O el vasıtasıyla sana sevk edilmiştir.

Sizden birinize bir hediye verildiği zaman ve siz âmir olmadığınız takdirde, bunu kabul edin. Fakat ondan daha hayırlısını ona verin.

Hemen alırken değil, aldıktan sonra; onunki gibi değil, ondan daha hayırlısını hediye verin. O bir liralık bir hediye getirirse, sen ona iki liralık bir hediye götür.

“—Fakat hediye alan adamın hediye verecek durumu olmazsa fakara olursa o da dua etsin.” buyurmuşlar.

Bursamız'dan bir hocaefendi Erzurum'a gitmiş. Bursamız'ın da hatibi var. Muhterem bir zâttı. Tutmuş buna biraz pirinçtir, yağdır, peynirdir koymuş, götürmüştü;

“—Buyurun Efendim, Bursamız'ın mahsulleridir, size hediyedir.” demiş.

“—Yok evlâdım, alamam!” demiş.

“—Niçin?”

“—Benim sana mukabele edecek durumum yok ki, senin bu verdiğiğine karşı daha fazlasını vereyim.”

“—Biz sizden bir şey beklemeyiz duanız yeter.”

“—Bende o da yok yâhu!” demiş, tevazu göstermiş.

Hediyelerin kabul edilip edilmeyeceği hususunda tasavvuf kitaplarında uzun uzun meseleler söylenmiş.

Bazı büyükler de bunlardan istifade ederek hediye kabul etmemişler. Hediye kabul etmemişler ama bir cihetten haklı gibidirler; çünkü gelen hediyelerin ekserîsinin helâlden olmadığı zannına kapılırlar. Bu bir suizan olmakla beraber hakikaten kazancında haram olan bir kimsenin getirdiği hediyeyi kabul etmemek lazımdır. Bu da bizim vazifemizdir.

Biliyorsun ki bu adam haramdan kazanıyor. Kumar oynuyor, içki satıyor, şunu yapıyor, bunu yapıyor. “Biz sizin davetinize gelemeyiz, yemeğinizden yiyemeyiz; sizin kazancınızı yemek helal olmaz.” diyerek kabul etmemek lazımdır.

I. Hediyeyi Kabul Edin!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴

الْهَدِيَّةُ رِزْقٌ مِنَ اللَّهِ فَمَنْ قَبِلَهَا فَإِنَّ مَا يَقْبَلُهَا
مِنَ اللَّهِ وَمَنْ يَرُدُّهَا فَإِنَّمَا يَرُدُّ عَلَى اللَّهِ

(أبو عبد الرحمن عن أبي هريرة)

¹⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.348, no:7009; Ebû Hüreyre RA'dan,

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.116, no:15092; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.368, no:25093.

RE. 239/16 (El-hediyetü rızkun mina'llâhi, femen kabilehâ, feinnemâ yakbelühâ mina'llâhi; femen yeruddühâ, feinnemâ yerüddü ale'llâhi.)

(El-hediyetü rızkun mina'llâhi) “Hediye Allah Teâlâ’dan bir rızıktır. Hediye Allah’ın rızıklarından bir rızıktır. (Femen kabilehâ feinnemâ yakbelühâ mina'llâhi) Kim ki onu kabul ederse, Allah’tan kabul ediyor.” Çünkü o rızık ona Allah’tan gönderiliyor. Asıl gönderen, sevk eden Allah’tır. Öteki arada vasıtaadır.

(Femen yeruddühâ feinnemâ yerüddü ale'llâhi) “Senin hediyeni istemem diye reddedersen, Allah’ın sana sevk ettiği rızık geri çevirmiş olursun.” Bunlar ince meselelerdir.

m. Vitir Namazı

H harfleri bitti vav harfleri başladı.

Tayâlisî, Ebû Dâvud, Neseî, İbn-i Hibbân, Dâra Kutnî, Hâkim, Taberânî, Beyhakî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Ebû Eyyûb el-Ensârî RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

الْوِتْرُ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فَمَنْ شَاءَ أَوْتَرَ
بِسَبْعٍ وَمَنْ شَاءَ أَوْتَرَ بِخَمْسٍ وَمَنْ شَاءَ
أَوْتَرَ بِثَلَاثٍ وَمَنْ شَاءَ أَوْتَرَ بِوَاحِدَةٍ
فَمَنْ غَلَبَ فَلْيَوْمِي إِيْمَاءً

(ط . والدارمی . د . ن . حب . قط . ك . طب . ق . ض . عن أبي أيوب)

RE. 239/17 (*El-vitrü hakkun alâ külli müslimin, femen şâe evtera bi-seb'in, ve men şâe evtera bi-hamsin, ve men şâe evtera bi-selâsin, ve men şâe evtera bi-vâhidetin. femen gulibe felyûmi' îmâen.*)

(*El-vitrü hakkun alâ külli müslimin*) “Vitr namazı her müslümana vacibtir. (*Femen şâe evtera bi-seb'in*) Kim dilerse yedi kılsın, (*ve men şâe evtera bi-hamsin*) mim dilerse beş kılsın, (*ve men şâe evtera bi-selâsin*) kim dilerse üç kılsın, (*ve men şâe evtera bi-vâhidetin*) kim de dilerse bir rekât kılsın. (*Femen gulibe felyûmi' îmâen*) Kimin uykusu gelirse, îmâ ile kılsın!”

Kıldığımız vitr-i vacipten bahsediyor. Vitr her Müslümana haktır yâni vaciptir. Hak demek vacip demektir. İmâm-ı A'zam bu kelime üzerine vitrin vacip olduğuna hükmetmiştir.

Cenâb-ı Peygamber çok kolaylıklar göstermiştir. Nasıl ki her şeyde kolaylık varsa, burada da vardır. Buyurmuş ki:

“—İsteyen üç kılar, isteyen beş kılar, isteyen yedi, isteyen de bir kılar.”

¹⁵ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.206, no:1212; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.215, no:1693; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.23, no:4553; Abdü'r-rezzak, *Musannef*, c.III, s.19, no:4633; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.147, no:3962; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.171, no:443; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.429, no:7246; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.591, no:4874; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.405, no:19523; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.500, no:25413

Buradan bir kılmayı Şâfi almış. Cenâb-ı Peygamber'in bu emrinden istifade etmiş.

“—Baktınız uykudan bir türlü kendinizi alamıyorsunuz; o zaman hemen imâ ile kılın, borçtan kurtulun!” buyurmuş. Bunun ikinci bir hadisi daha var:

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶

الْوِتْرُ عَلَيَّ فَرِيضَةٌ وَهُوَ لَكُمْ تَطَوُّعٌ وَالْأَضْحَى
عَلَيَّ فَرِيضَةٌ وَهُوَ لَكُمْ تَطَوُّعٌ وَالْغُسْلُ يَوْمَ
الْجُمُعَةِ عَلَيَّ فَرِيضَةٌ وَهُوَ لَكُمْ تَطَوُّعٌ

(عامر بن محمد البسطامي في معجمه والديلمي وابن النجار عن ابن عباس).

RE. 240/1 (*El-vitrü aleyye farîdatün, ve hüve leküm tetavvuun; ve'l-edhâ aleyye ferîdatün, ve hüve leküm tetavvuun; ve'l-guslü yevme'l-cümüati aleyye ferîdatün, ve hüve leküm tetavvuun.*)

(*El-vitrü aleyye farîdatün*) “Vitir namazı benim için farzdır; (*ve hüve leküm tetavvuun*) ama sizin için nafiledir.”

İşte bu nafile sözünden İmam Şâfi sünnetine dâhil etmiş. Biz vücûbuna dâhil ederiz; çünkü vitir için evvelden hakkun dedi.

¹⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.428, no:7245; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.407, no:19541; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXIII, s.2, no:25418.

İmâm-ı Âzam, bu hak kelimesinden alarak vücûbuna kail olmuş. Buradaki tetavvuun kelimesinden de İmam Şâfî istifade ederek o da nafıleye kail olmuş.

(Ve'l-edhâ aleyye ferîdatün ve hüve leküm tetavvuun) “Kurban bayramında kestiğimiz kurban benim için farz, *(ve hüve leküm tetavvuun)* ama sizin için nafıledir.”

Bizim için sünnet-i müekkededir, vacip kuvvetindedir. Vacip kuvvetinde bir sünnettir.

Sünnetleri ikiye bölmüşler. Sünnet-i zâide olan kısım. Nafıleye de tetavvû diyorlar. Ama müekked olan kısım, İmâm-ı Âzam’a göre vacip kuvvetinde olan bir sünnet oluyor. Yani bizim için kurban vaciptir.

(Ve'l-guslü yevme'l-cümüati aleyye ferîdatün) “Cuma günü gusletmek bana farzdır; *(ve hüve leküm tetavvuun)* ama sizin için nafıledir.” buyuruyor Peygamber SAS.

Cuma bahsinde çok uzun hadislerle Cuma günü her mü'minin gusletmesi gerektiği söylenmiştir. Burada her ne kadar tatavvu dediyse de demin arz ettiğim gibi “Sünnet-i kavi olarak vacip hükmündedir” diyenler de var.

Onun için Cuma günleri her halde gusletmeye çok dikkat etmek lazım. Ya bir gün önce, yahut Cuma günü temiz elbiselerini giymelidir. Bir müslümanın Cumaya mahsus bir kat elbisesinin olması lazımdır. O elbisesini giyip Cumaya merasim-i mahsusu ile gelir.

Evet, bizde kılık kıyafet yoktur ama Cuma günü için her halde müslümanların elbisesi olması lazımdır.

Camilerdeki ibadet, tâzimi vacip olan bir ibadettir. Hem de başka bir tazime hiç benzemez.

Cuma günü gusül almak Peygamberimiz'e farz, ümmete sünnettir. Bazı ulemâmımıza göre sünnet-i kavî vacip hükmünde olduğu için dikkate şâyandır.

Temiz elbise giyinecek, yeni elbise giyinecek, koku sürünecek. Cumaya evvel vakitte girecek. Cumadan evvel Sure-i (Kehf'i) okuyacak, sure-i Duhân'ı okuyacak. Daha başka bildikleri varsa onları okuyacak. Kur'an'ı okuyacak, zikrini yapacak, tesbihini yapacak, ibadetle meşgul olacak.

Sonra Cuma vakti camiye gelecek. Biraz uzunca olur ama olsun. Namazı kılırsın. Allah Teâlâ;

“—Namazı kıldıktan sonra işe dağılın.” buyuruyor. Fenteşirû diyor ama bu fenteşirû başka mânalar da içeriyor:

“—Siz artık dağılın; hastalarınız varsa onları ziyaret edin, va'z u nasîhat meclisleri varsa oralara gidin. Va'z u nasîhat dinleyin. Akraba-ı taallûkatınıza ziyaretler yapın. Birbirinize gidip gelin. Cenaze namazlarınız varsa onları kılın.

Bir insan Cuma günü gusleder, bir fakire sadaka verir, cenaze namazını da kılarsa, bu adamın mağfûrîn zümresine idhâl olunacağına dair haberler de vardır.

n. Yalnızlık ve İyi Arkadaş

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷

الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنْ جَلِيسِ السُّوءِ وَالْجَلِيسُ

الصَّالِحِ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ وَإِمْلَاءُ الْخَيْرِ خَيْرٌ

مِنَ السُّكُوتِ وَالسُّكُوتُ خَيْرٌ مِنْ إِمْلَاءِ الشَّرِّ

(ك.ه.ه.ب. والخراطي وأبو الشيخ والعسكري عن أبي ذر)

RE. 240/2 (*El-vahdetü hayrun min-celîsi's-sûi, ve'l-celîsü's- sâlihu hayrun mine'l-vahdeti; imlâü'l-hayri hayrun mine's-sükûti, ve's-sükûtü hayrun min emlâi'ş-şerri.*)

(*El-vahdetü hayrun min-celîsi's-sûi*) “Yalnızlık, fena arkadaştan hayırlı, (*ve'l-celîsü's-sâlihu hayrun mine'l-vahdeti*) iyi arkadaş ise yalnızlıktan hayırlıdır. (*İmlâü'l-hayri hayrun mine's- sükûti*) İyi şey yazılması sükuttan hayırlı, (*ve's-sükûtü hayrun min emlâi'ş-şerri*) sükût da şer yazılmasından hayırlıdır.”

¹⁷ Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.387, no:5466; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.256, no:4993; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVI, s.215;

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.43, no:28446; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.4557, no:342.

Yalnızlık kötü komşudan, kötü arkadaştan iyidir.

Canın mı sıkılıyor? Kötü komşu ile oturmaktan yalnız kalmak hayırlıdır.

Güzel arkadaş, güzel arkadaş ortamı, o da yalnızlıktan hayırlıdır. Arkadaşın salihse, güzelse sen ondan istifade edersin; o da senden istifade eder. Hayırlı konuşmalar olur. Bu, yalnızlıktan, uzletten hayırlıdır.

İki taraf da gerek dünyaya ait, gerek ahirete ait hayırlı konuşmalar yapıyor. Bu sükuttan daha hayırlıdır. Sükûttan bir şey çıkmaz, sükût ölümlere mahsustur.

Fakat şer konuşmalar yapmaktan sükût daha hayırlıdır. Konuştuğun şeyler hayra yaramıyorsa, sükût etmek daha a'lâdır.

Cenâb-ı Hak hepimizi afv u mağfiret eylesin...
Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin...
Cenâb-ı Hak cümlemizi sevdiği hakikî müslümanlar zümresine dâhil eylesin ve sevdiği hakiki amellere muvaffak eylesin...

Amasya'da bir arkadaşımız var. Güzel mektuplar yazar. Dedikodulu laflar etmez. Yazdığı mektupta bana Hz. Ali Efendimiz'in bir duasını nakletmiş:

“—Yâ Rabbi! Bana izzet cihetinden senin bana Rab oluşun kâfidir. Bana da ihtiyaç cihetinden senin gibi bir Allah'a kul olmam kâfidir.

Başka iftihar istemem, başka izzet de istemem.”

Allah’a çok şükür ki bizi müslüman yaratmış, el-hamdü lillâh. Bu izzet bize yeter artar.

Li’llâhi’l-fâtihah!

Mehmed Zâhid KOTKU

16. 07. 1972 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü